

Anders Heimer är författare till en mycket innehållsrik rapport som sammanfattar kunskapsläget om ogräs och ekologisk ogräsbekämpning.

Ogräs kräver en strategi

En ogrässtrategi är mycket mer än bara bekämpningsåtgärder.

OGRÄS ÄR ETT ALLVARLIGT problem för många ekologiska lantbrukare. Konventionella lantbrukare tror att det är ännu större, och därför bromsas också omläggningen till ekologiskt lantbruk. Anders Heimer har skrivit en rapport som på ett mycket bra och grundligt sätt sammanfattar kunskapsläget om ogräs och ogräsbekämpning i ekologiskt lantbruk.

Rapporten, som presenterades på fältvandringen hos Emil Olsson, bygger både på en genomgång av det som skrivits inom forskningen och intervjuer med lantbrukare och rådgivare. I rapporten finns också ekonomiska beräkningar över vad skördeförlusterna på grund av ogräs kan betyda i förlorade intäkter och vad kostnaderna för ökade insatser för att bekämpa ogräs är.

Mer än bekämpning

Rapportens författare Anders Heimer har en mycket lång erfarenhet som rådgivare inom ekologiskt lantbruk. I rapporten har han främst koncentrerat sig på de mest svårbe kämpade ogräsen: kvickrot, tistel, åkermolke och skräppa.

Rapportens huvudbudskap är att varje ekologisk lantbrukare behöver ha en genomtänkt ogrässtrategi för

att verkligen lyckas hålla besvärliga ogräs på en rimlig nivå.

– Tyvärr är det många som saknar det, konstaterar Anders

Strategin måste vara mer än ett antal bekämpningsåtgärder man gör varje år, som ogräsharvning eller avslagning av grüngödslingsvallar. I strategin ingår också hur växtföljden är uppbyggd. Med närande och tärande grödor, växling mellan höst- och vårsäd, tillräckligt stor vallandel osv. De grundläggande förutsättningarna skall också vara bra. Marken skall vara väl-dränerad, ha bra växtnäring- och rätt kalktillstånd.

Som ekolantbrukare behöver man ha kunskap både om ogräsen och grödans utveckling för att kunna vidta de åtgärder som behövs vid de för det mesta ganska smala fönstren med lämpliga förutsättningar. Slutligen behöver systemet med maskinteknik vara lättanvänt, så att det verkligen blir använt.

Baskalkylen räcker inte

En del i rapporten handlar om ekonomin i att mer systematiskt jobba med en strategi för ogräset. I de baskalkyler som ges ut av Hushållnings-sällskapet och Länsstyrelser finns vis-

Ogrässtrategi praktiken

Anders Heimer har i sin ogräsrapport arbetat med olika typgårdar för att ge exempel på hur en ogrässtrategi kan läggas upp. Rapportens typgård från Västra Götalands län är växtodlingen på en grisgård. Jordarten är måttligt mullhaltig lättlera. Både pH och växtnäringstillstånd är bra.

Växtföljden är sjuårig och omväxlande:

1. Rågvete med insådd
2. Rödklöverfrövall
3. Korn med insådd
4. Slåttervall 1
5. Slåttervall 2
6. Höstvetete
7. Havre och ärt

Det ingår både ettåriga och fleråriga grödor i växtföljden. Det finns både höstsådda och vårsådda grödor och tillräckligt mycket vall. Stallgödsel ges till vallinsådden, havren och höstvetete. Noggrann plöjning ingår i jordbearbetningen.

Ogrässtrategin är inriktad på en kombination av avslagning, ogräsharvning och stubbearbetning.

I baskalkylen ingår blindharvning och insådd till kornet, stubbearbetning efter skörd av höstvetete samt ogräsharvning av havre/ärt.

Anders Heimer föreslår att dessa åtgärder kompletteras med radhackning och insådd i rågvete, tidig putsning av klöverfrövallarna, vältning efter insådden i kornet, radhackning i höstvetete samt blindharvning och stubbearbetning i havre/ärt. Dessutom bryts andraårsvallen av grisarna och kantzoner vid diken och odlingshinder putsas. De här extra åtgärderna beräknas kosta 400 kr extra på den här 100-hektarsgården.

sa ogräsåtgärder med, men Anders Heimer menar att det behövs fler åtgärder. Utöver en mer intensiv skötsel av grödorna lägger han också in kostnaden för att putsa kantzoner runt diken. Erfarenheten säger att spridningen av rotogräs från kanterna kan vara betydande.

Beräkningar av olika typgårdar på 100 ha i olika delar av landet och med olika produktionsinriktningar visar att extrakostnaden vid en mer intensiv ogrässtrategi landar på ca 400 kr/ha. Av dessa 400 kr är 100 kr/ha extrakostnaden för att putsa kanterna runt fälten. Anders Heimer anser att de här kostnaderna borde räknas in i baskalkylerna.

Den sänkning i skörden som kan bli följden om man inte aktivt bekämpar ogräs beräknas under en tioårsperiod sjunka med 10–30%.

Den förlorade intäkten kan mycket väl väga upp de ökade kostnaderna. Redan en sänkning av skörden med 10 % ger lika stora förlorade intäkter som det kostar att göra de extra åtgärderna.

Anders Heimer avslutade med tre rekommendationer:

- Slå av, putsa eller fräs kantzonerna.
- Viktigast med maskinerna för ogräsbekämpning är att de är lätta att ställa in så att tröskeln blir låg att faktiskt köra med dem.
- Skaffa ett genomarbetat odlings-system och ta inte några genvägar.

Ogräsbekämpning i ekologiskt lantbruk – möjligheter och begränsningar,

Anders Heimer, juli 2009.

Utgiven av Centrum för Uthålligt Lantbruk och finns att ladda ner som PDF från deras hemsida www.cul.slu.se. Vill man ha ett tryckt häfte går det att beställa för 150 kr.

*

Mer om ogräs finns också på Jordbruksverkets hemsida www.sjv.se/eko-ogras samt på www.vpe.slu.se där man håller på och bygger upp en ogräsbank där de olika arterna kommer att presenteras med bilder och beskrivningar, samt olika bekämpningsstrategier för dem.

Omläggning med en mentor som bollplank

Ekologiska Lantbrukarnas projekt Bondens Ekoråd är igång.

OMLÄGGAREN PEDER TEGNEBO, Ödeshög, har haft de första träffarna med sin mentor Bengt-Åke Karlsson, Motala. Därmed har vårt mentorskapprojekt ”Bondens Ekoråd” landat i verkligheten.

Vi har tidigare i Ekologiskt lantbruk berättat om projektet Bondens Ekoråd där vi utbildar mentorer bland våra medlemmar. Meningen är att de med sina egna erfarenheter ska kunna hjälpa andra lantbrukare som funderar på eller håller på med omläggning.

Först ut att gå med som omläggare är Peder Tegnebo, mjölk och lammproducent i Ödeshög, Östergötland. Nu i slutet av juli har han träffat sin mentor lamm och nötköttproducenten Bengt Åke Karlsson, Motala vid två tillfällen hemma på varandras gårdar.

Hittade på internet

Att omläggaren har två produktionsgrenar har gjort att man valt att jobba på ett litet annat sätt än enligt grundmodellen. Med hos Peder Tegnebo var också Bengt-Åkes mentorkollega Stig Oldbring, mjölk-

producent från Linköping. Man kommer också att träffas en gång hos Stig Oldbring.

Peder Tegnebo hade påbörjat omläggningen av växtodlingen när han gick med i Bondens Ekoråd. Han tyckte han behövde mer stöd vid förändringen och hittade mentorprogrammet på internet. Så här långt är han nöjd med att han anslöt sig.

– Jag har redan fått mer insikt i hur det är att odla ekologiskt. Banken var också positiv till att jag gick med och bara det gör att det känns lite lättare, säger Peder Tegnebo.

Mentorn Bengt-Åke Karlsson är lika positiv.

– Det är väldigt intressant det här. Det känns bra att kunna berätta om hur det fungerar i praktiken, säger Bengt-Åke Karlsson.

På Ekologiska Lantbrukarna arbetar Inger Källander som projektledare för Bondens Ekoråd. Hon är glad att verksamheten äntligen kommit igång. Det har tagit tid att utbilda alla och att komma på plats med information på hemsidan osv.

bondensekoråd

DIN MENTOR VID OMLÄGGNING

För mentorskapet finns en fast ram och som omläggare köper man ett ”paket” som innehåller 22 mentortimmar under ett års tid.

Innehåll i grundpaketet:

3 individuella mentorträffar
2 gruppträffar på ekologisk gård
stöd via telefon och mejl under 1 års tid
nyhetsbrev

Upplägg: Den första träffen är hemma hos mentorn. Man går igenom gemensamma förväntningar på mentorskapet, identifierar individuella behov hos omläggaren och en tidsplan bestäms. Mentorn visar sin gård och berättar om sin egen omläggning. Den andra träffen är hos omläggaren.

De två gruppträffarna arrangeras av projektledningen tillsammans med flera mentorer och omläggare på en ekologisk gård. Under en halvdag ingår gårdsvandring och samtal kring omläggarnas knäckfrågor.

Pris: Kostnaden för paketet är 7 500 kr + moms. Priset är rabatterat genom stöd från LRF, Arla och Jordbruksverket.

Mer info: På hemsidan www.bondensekorad.se finns mer info samt presentation av samtliga mentorer som finns att välja bland.